

25 בנובמבר 2007

חוות דעת מומחה

ת.א. 11880/05 בבית המשפט השלום חיפה

בעניין עיזבון המנוחה נאוה שאר ישוב ז"ל נ' מדינת ישראל (משרד

הביטחון) ומועצה מקומית מבואות חרמון

נסיבות המקרה

ביום 3/8/1999, שהתה המנוחה, בת 10 ילידת 1989, ובני משפחתה, בטיול משפחתי בגדות הירדן ההררי בסמוך לגשר כפר הנשיא.

עפ"י כתב התביעה בשלב מסוים בשעות הצהריים נכנסו המנוחה ואחותה (גם היא קטינה) לנהר, ונסחפו בזרם לכיוון הגשר.

עפ"י כתב התביעה המנוחה נלכדה באחד מצניורות הבטון של מעברי הניקוז שמתחת לגשר וטבעה למוות, ואילו אחותה נסחפה במורד הנהר לצידו השני של הגשר וחולצה בשלום.

צוות חילוץ שהגיע למקום חילץ את גופת המנוחה כשהיא ללא נשימה וללא דופק ורופא קבע את מותה.

דיון מקצועי - תיאור מקום ורקע סטטוטורי

כאמור ביקרתי במקום המקרה על מנת ללמוד באופן בלתי אמצעי על התנאים הפיזיים במקום ולהתרשם מאופן התפעול הבטיחותי של המקום. כמו כן בדקתי את הסמכויות הסטטוטוריות. להלן נקודות הראויות לציון כתוצאה מביקור זה ומהבדיקה הסטטוטורית:

1. **תיאור טופוגרפי ומבנה** - אזור המקרה הוא בנהר הירדן "ההררי", בגוש 13374 חלקה 1

ח' ו-2 ח', בסמוך לגשר המכונה "גשר כפר הנשיא", החוצה את נהר הירדן במיקום קו מערב למזרח שבין הישוב כפר הנשיא לרמת הגולן. הירדן "ההררי" הוא קטע מנהר הירדן שפני השטח בו הם הרריים באורך של כ-10 ק"מ, הזורם בין גשר בנות יעקב בזרם חזק בין הרים זקופים עד צפון הכנרת לבקעת בית ציידה (בטחה). הנהר יורד באפיק תלול מרום של כ-70 מטר מעל לפני הים עד לגובה של כ-210 מטר מתחת לפני הים, דבר

בסגנון חופשי

מקבוצת ד. לבקוביץ יעוץ והדרכה בע"מ
תכנון ופיקוח, ספרות מקצועית, יעוץ בטיחות ורישוי לאתרי רחצה
ביה"ס הארצי למקצועות המים הים והבריכה בשיתוף הקריה האקדמית אונו

היוצר שיפוע ממוצע של כ- 3%. אופי הזרימה של הירדן באזור זה הינו על כן מהיר וחזק וביכולתו לגרוף בדרכו חלוקים בעלי קוטר גדול ושברי עצים גדולים. הערוץ כולל סלעים רבים שיוצרים מפלים וכן צמחייה עשירה הכוללת עצי ערבה, שיחי פטל, הרדוף הנחלים ועוד.

תמונה 1 - קטע באזור הירדן ההררי בסמוך לכפר הנשיא - אוקטובר 2007 (צילום ד.לבקוביץ)

2. **מבנה ויעוד הגשר -** הגשר בנוי מצינורות יצוקים מבטון שקוטרם כ- 1 מטר ושתפקידם לאפשר למי הירדן לזרום מתחת לגשר לכיוון דרומה לכנרת. עפ"י התצהיר של נציג צה"ל ששימש לפני המקרה כקצין הנדסה באוגדת רמת הגולן, הגשר הוקם לפני שנות ה-80. לא ידוע מי יזם את הקמת הגשר או פרטים אחרים בהעדר מסמכים המאמתים מידע של הקמתו. הגשר נמצא בשימוש לא שוטף של הצבא לצרכים אופרטיביים של העברת כלים כבדים של צה"ל מגדה לגדה של נהר הירדן בעת חירום. כמו גם הגשר משמש חקלאים בסביבה. הגישה אל הגשר והיכולת לעבור עליו (מבחינת תעבורה) נבדקים על ידי קציני בטיחות ואו גורמים הנדסיים של צה"ל לפני קיום תרגילים.

בסגנון חופשי

מקבוצת ד. לבקוביץ יעוץ והדרכה בע"מ
תכנון ופיקוח, ספרות מקצועית, יעוץ בטיחות ורישוי לאתרי רחצה
ביה"ס הארצי למקצועות המים הים והבריכה בשיתוף הקריה האקדמית אונו

תמונה 2- מבט על הגשר מצד דרום - אוקטובר 2007 (צילום ד.לבקוביץ)

3. **גישה לגשר - הגישה לנהר ולגשר חופשית.** קיים שביל גישה עד לגדות הנהר המאפשר גישה גם לרכבים.

תמונה 3- מבט-על של נהר הירדן וגשר כפר הנשיא (צילום ד.לבקוביץ אוקטובר 2007)

4. **תנאי רחצה - המים בסמוך לגדה רדודים יחסית אך בעלי זרימה חזקה הנראית לעין ונשמעת היטב לכל בר-בי-רב.** גם בסוף הקיץ כאשר זרימת המים חלשה יחסית.

בסגנון חופשי

מקבוצת ד. לבקוביץ יעוץ והדרכה בע"מ
תכנון ופיקוח, ספרות מקצועית, יעוץ בטיחות ורישוי לאתרי רחצה
ביה"ס הארצי למקצועות המים הים והבריכה בשיתוף הקריה האקדמית אונו

תמונה 4 - קטע באזור הירדן ההררי מצפון לגשר - אוקטובר 2007 (צילום ד.לבקוביץ)

5. סטטוריקה –

- מקורות מים¹ הם קניין הציבור וכוללים מעיינות, נחלים, נהרות, אגמים ושאר זרמים ומקוואות של מים, בין עיליים ובין תחתיים, בין טבעיים ובין מוסדרים או מותקנים, בין שהמים נובעים או זורמים או עומדים בהם תמיד או לפרקים, לרבות מי ניקוז ומי שופכין. מקורות מים בישראל, כמו בעולם הרחב, שייכים למדינה ומיועדים לצרכי תושביה ולפיתוח הארץ כולל מלאכה, מסחר שירותים ונופש - בהתאם כמובן לייעוד שנקבע לכל מקור מים. הם מהווים חלק מאתרי הטבע שבהם נעשה לעתים מטבע הדברים גם שימוש למטרות שונות של פנאי, נופש וספורט, בנוסף כמובן לצורך לשמירתם וצביונם כערכי טבע מוגנים בהתאם להוראות כל דין. תפיסה זו תואמת את הגישה הרווחת בארצות המפותחות.
- הבעלות על הקרקע שייכת למינהל מקרקעי ישראל.
- קיים הסכם הרשאה – שמורות טבע שאינן מוכרזות, בין מינהל מקרקעי ישראל לרשות שמורות הטבע. עפ"י חוק שמורות הטבע האזור מאוסר (עדיין לא הוכרז) כשמורת טבע "פארק הירדן" בשטח 1,550 דונם (תוכנית מיתאר מקומית ג/7596). באחריות רשות הטבע והגנים הלאומים.
- השטח המוניציפאלי הוא של מועצה האזורית מבואות חרמון, עפ"י כתב

¹ עפ"י חוק המים תש"יט – 1959

בסגנון חופשי

מקבוצת ד. לבקוביץ יעוץ והדרכה בע"מ
תכנון ופיקוח, ספרות מקצועית, יעוץ בטיחות ורישוי לאתרי רחצה
ביה"ס הארצי למקצועות המים הים והבריכה בשיתוף הקריה האקדמית אונו

התביעה.

- **רשות הניקוז כנרת** אחראית עפ"י כתב התביעה על הניקוז באזור המקרה. ראוי לציין כי חוק הניקוז מעניק לנציב המים סמכויות פיקוח על עורקי המים כאשר לשר החקלאות גם סמכויות פיקוח על רשויות הניקוז.
- **המקום איננו מיועד ואיננו מוסדר לרחצה** - בטבע קיימים נחלי איתן, כמו "הירדן ההררי", המאופיין בעיקר בזרימה חזקה של מים בכל ימות השנה, סלעים ועומקים משתנים סבך שיחים העלול ללכוד מטיילים וכן במים קרים מאד. הרחצה במקורות המים בטבע לא הוסדרה עד כה, עפ"י חוק הסדרת מקומות רחצה, תשכ"ד – 1964 ולא בכדי. מקורות המים בטבע נבדלים באופיים ובמהותם מחופי הים ובריכות השחייה. הפעילות בטבע הפראי היא במהותה פעילות אתגר חווייתית וידוע לכל בר-בי-רב שאיננה מיועדת לרחצה כמו בריכות שחייה וחופי הים המוסדרים לכך. כמו כן ראוי גם לציין את צביונם המיוחד של שמורות הטבע המעוגנים גם בחקיקה², לפיה משאשרה תוכנית בדבר ייעודו של השטח חל לעתים קרובות איסור לבצע בהם כל פעולת בנייה או פעולה אחרת שיש בה, לדעת הרשויות הממלכתיות האחראיות על השטח, כדי לסכל את ייעודו של השטח במתכונתו הטבעית ולמנוע בינוי, גידור שילוט שאינם מתאימים לערכי ושימור הטבע.

² כמו לדוגמה חוק גנים לאומיים, שמורות טבע, אתרים לאומיים ואתרי הנצחה, התשנ"ח – 1998 ועפ"י תקנות אכרזת גנים לאומיים, שמורות טבע אתרים לאומיים ואתרי הנצחה (ערכי טבע מוגנים) התשס"ה – 2005. כך לדוגמה גן לאומי - על פי סעיף 1 לחוק הנ"ל הוא שטח המשמש או המיועד לשמש לצורכי נופש לציבור בחיק הטבע או להנצחת ערכים שיש להם חשיבות היסטורית, ארכיאולוגית... ואשר שר הפנים הכריז עליו, בהתאם להוראות סעיף 22, שהוא גן לאומי. עפ"י סעיף 25 לחוק הנ"ל קיימת הגבלת פעילות לפיה משאשרה תוכנית בדבר ייעודו של השטח כגן לאומי לא תעשה בו כל פעולת בנייה או פעולה אחרת שיש בה, לדעת הרשות לשמירת הטבע והגנים הלאומיים, כדי לסכל את ייעודו של השטח כגן לאומי על-פי ערכי הטבע, הנוף והמורשת בשטח או אתר כלשהו ובחינת ייחודם וחשיבותם לשימור ולטיפוח כזוה הוא מהווה ערך טבע מוגן עם כל המשמעות הכרוכה ברצון לשמירת ערך טבע זה במתכונתו הטבעית ולמנוע בינוי, גידור שילוט שאינם מתאימים לערכי הטבע.

בסגנון חופשי

מקבוצת ד. לבקוביץ יעוץ והדרכה בע"מ
תכנון ופיקוח, ספרות מקצועית, יעוץ בטיחות ורישוי לאתרי רחצה
ביה"ס הארצי למקצועות המים הים והבריכה בשיתוף הקריה האקדמית אונו

התייחסות לחוות דעת מומחה מטעם התביעה

טוען המומחה מטעם התביעה כי עקב השיפוע התלול נסתמים כמעט בכל שנה בעונת השיטפונות חלק מצינורות הניקוז של הגשר (לפעמים כולם) בסחף וכדו'. מביקורי בשטח ולא פעם או פעמיים נוכחתי לראות שצינורות הניקוז היו פתוחים לזרימה חופשית ואין אני מבין מאין שואב המומחה מטעם התביעה את הביטחון שבזמן המקרה היו צינורות הניקוז סתומים בחלקם ומה היה הגורם לחסימה. ראה תמונה מספר 5 להלן.

תמונה 5 – פתחי הניקוז של הגשר. מבט מצפון - אוקטובר 2007 (צילום ד.לבקוביץ)

כמו כן טוען המומחה מטעם התביעה כי היצרות האפיק עקב הסתיימות בצנרת גורמת לאפקט אשדות של שאיבה ויניקה של מים לפני הצינורות בקטע הנהר שמצפון לגשר.

כאמור לעיל אין כל מידע מוסמך לגבי מצב ניקוז הצינורות של הגשר ביום המקרה, כלומר אם חלקם היה חסום למעבר מים, ואין מידע ברור היכן נחסמה דרכה של המנוחה. כך או כך טענתי היא כי כל אדם סביר יכול להבחין בקלות שקיימת זרימה חזקה לפני הגשר, גם כאשר צינורות הניקוז פתוחים, והזרימה נראית בבירור לעין. אין אני יכול לקבל כלל את טענת המומחה לפיה אותה יניקה לכאורה איננה נראית לעין והראיה לכך היא תמונה מס' 6 בהמשך שבה מבחינים

בסגנון חופשי

מקבוצת ד. לבקוביץ יעוץ והדרכה בע"מ
תכנון ופיקוח, ספרות מקצועית, יעוץ בטיחות ורישוי לאתרי רחצה
ביה"ס הארצי למקצועות המים הים והבריכה בשיתוף הקריה האקדמית אונו

בבירור בזרימה החזקה של המים, ומי שנמצא שם גם שומע את הזרימה היטב. בצילום הבא מבט-על של הגשר מכיוון צפון לדרום. בתמונה זו ניתן להבחין בזרימה החזקה של הנהר ובתקופה שבה הזרימה איטית יחסית בסוף הקיץ.

תמונה 6- מבט-על של נהר הירדן מצידו הצפוני של גשר כפר הנשיא (צילום ד.לבקוביץ אוקטובר 2007)
קובע המומחה מטעם התביעה כי אין מנוס מלקבוע שהרחצה בקטע זה של הירדן מסוכנת ביותר למרות החזות החיצונית של המקום הנראית תמימה ביותר ולמרות שהמים בקרבת הגדות רדודים מאד.

החזות החיצונית של הנהר איננה מטעה מכיוון שהזרימה נראית היטב כאמור גם בתקופה שלפני החורף שבה הזרימה יחסית איטית. בתמונה הבאה (תמונה 7) קטע קטן וייחודי בנהר שבו מקווה מים לכאורה שקט אולם גם במקום זה מבחינים בבירור בעין וגם שומעים היטב את הזרימה חזקה בסמוך, כך שכל בר-בי-רב סביר היה נשמר לנפשו.

תמונה 7- נהר הירדן מצידו הצפוני של גשר כפר הנשיא (צילום ד.לבקוביץ אוקטובר 2007)

קובע המומחה מטעם התביעה כי אזור גשר כפר הנשיא מוגדר כשמורת טבע רשמית וכאזור אטרקטיבי בקרב המטיילים לסוגיהם השונים.

אני נוטה להסכים עם המומחה לכך שהאזור מוגדר כשמורת טבע, אלא שכלל לא ברור לי מדוע משרד הביטחון הוא נשוא תביעה זו, שהרי משרד הביטחון איננו אחראי כלל למטיילים בשמורות טבע, ואם קיימת אחריות הרי שהיא נמצאת בפתחן של רשויות סטטוטוריות אחרות, כמו מועצה אזורית מבוא חרמון ורשות שמורות הטבע, האחראיות על בטיחות המטיילים בתחומם. כך או כך אני מפנה את תשומת הלב לכך שבטבע כמו בטבע סכנות וסיכונים הידועים לכל והרבה מקומות בטבע הם אטרקטיביים. אני סבור שדווקא מקום האירוע הוא פחות נגיש יחסית בהשוואה לאתרים אחרים בטבע.

טוען המומחה כי בכל ביקוריו הרבים באזור גשר כפר הנשיא לא נתקל בשילוט המתריע מפני סכנת טביעה ואו שילוט האוסר רחצה במקום זה.

כאמור, אין כמראה עיניים ומשמע אוזניים. אנו נמצאים בטבע הפראי וכל בר-בי-רב מבחין היטב בזרימה ובשאון המים, וחייב להסיק את המסקנה המסתברת ולהימנע מלהיכנס למים. לפי תפיסה זו של המומחה מטעם התביעה אין גבול לשלטים ולפיכך נדרש יהיה להציב שלטים לכל אורך הירדן ההררי וכן כמעט בכל אתרי הטבע. זאת ועוד, למשרד הביטחון אין סמכות שילוט אתרים בנושא הסדרת רחצה.

טוען המומחה כי מעולם לא ראה פקח כלשהו מטעם רשות זו או אחרת.

אני מניח ויודע שפקחים של רשות הטבע, האחראים על שמירת הטבע בשמורות הטבע, מסתובבים במקום זה כמו באתרים אחרים בטבע מעת לעת ובאחד מביקורי במקום אפילו נכח באזור פקח, כך שאינני מבין את ההבחנה הגורפת של המומחה. כך או כך לא ברור לי איזה פקח מטעם משרד הביטחון צה"ל היה צריך למקם שם. לפי תפיסה זו היה על צה"ל צריך לפי זה להציב ש"ג בכל מקום שיש לו נגיעה קטנה כגדולה בשטח. דבר שעל פניו איננו סביר.

טוען המומחה מטעם התביעה כי מטייל המצוי באזור המקרה יכול לטעות ולחשוב כי אזור זה של הגשר דווקא מותר לרחצה בגדר של "פירצה הקוראת לטביעה", לדבריו, מכמה סיבות:

- זרימה כביכול שקטה וגובה פני המים.
  - העדר שילוט אזהרה.
  - שילוט אחר האוסר רחצה במקומות אחרים במעלה הנהר (כגון בבריכת הסירות) שעלול להטעות שדווקא במקום המקרה מותר לרחוץ.
  - שלט גדול המוצב בפתח השמורה בכניסה לדרך המלך כמו גם במפת הטיולים של החברה להגנת הטבע והועדה לשבילי ישראל שאינם אוסרים את הרחצה במימי הירדן.
- אני סבור כאמור שכל בר-בי רב יכול להבין שקיים סיכון בכניסה לנהר הזורם בזרימה כזו הנראית ונשמעת באותו מקום בנהר הירדן ובטח ברחצה בו. אני סבור שדווקא הצבת שילוט

בסגנון חופשי

מקבוצת ד. לבקוביץ יעוץ והדרכה בע"מ

תכנון ופיקוח, ספרות מקצועית, יעוץ בטיחות ורישוי לאתרי רחצה
ביה"ס הארצי למקצועות המים הים והבריכה בשיתוף הקריה האקדמית אונו

אזהרה במקומות הומי אדם כמו "בריכת הסירות", שהמומחה ציין, דווקא הגיונית, מאחר ששם לרחוץ בהם ללא הכרה מודעת של הסכנה. לעומת זאת הירדן ההררי זורם בחוזקה בכל עונות השנה והסכנה בולטת לעין ובטח שלא ניתן להציב בכל מקום בטבע הפראי שילוט. כך או כך אינני מבין מהרציונאל של המומחה מה בדיוק תפקיד משרד הביטחון לביטחון המטיילים בעוד שמחוות דעתו קיימים הרבה גופים סטאטוטוריים אחרים שהוא מתאר שלא הזהירו את המטיילים (כמו בשלט המוצב בכניסה לדרך המלך וכדו'), ואם כבר היה צריך לפנות אליהם כגורמים המקצועיים בשטח האחראים על שלום ובטיחות המתרחצים, אם בכלל, ובטח שלא למשרד הביטחון וצה"ל.

טוען המומחה מטעם התביעה בסיום חוות דעתו כי העדר גידור באזור הגשר, העדר שילוט מתאים והעדר פיקוח לאכיפת איסור הכניסה למים, עלולים להוות גורם ישיר לקיפוח חי אדם בטביעה. אני סבור שהדבר לא מעשי ולא ראוי לטבע הפראי, כי לפי תפיסה זו אנו נאבד את הטבע הפראי שממילא איננו מצוי בשפע. לעומת אמירתו של המומחה מטעם התביעה לפיה מטיילים רבים נכנסים לנהר, אני דווקא נוכחתי במספר ביקורים את ההיפך. מטיילים רבים שפגשתי בסירי במקום טענו בפני שאינם נכנסים למים כי הם מתרגמים היטב בראייה ובשמיעה את הסכנות הטמונות בזרימה החזקה.

אין אני יכול שלא להשוות את הסיטואציה הזו לחוף רחצה שאין בו שירותי הצלה. אנשים סבירים נמנעים מלהיכנס למים בהעדר שירותי הצלה ולצערנו קיימים אנשים הנכנסים ומעיזים בנפשם. ואכן רוב הטביעות למוות בחופי הרחצה נובעים מהתנהגות רשלנית של אלה שאינם מקפידים על רחצה במקומות שבהם קיימים שירותי הצלה. אני סבור שהרחצה בנהר זורם היא מקבילה לאלה הרחצים בים ללא שירותי הצלה ואף יותר מכך, זאת מאחר שאת זרימת המים החזקה רואים היטב בעין ושומעים היטב באוזן, דבר שהים לעתים אינו מאפשר התראה כה ברורה.

סיכום

כאשר אני בוחן את פרטי המקרה בכתב התביעה והתצהירים שהוצגו ובהתחשב בביקורי מספר פעמים באזור שבו אירע המקרה, אני סבור על פי מיטב הבנתי המקצועית שכל בר-בי-רב המבקר במקום מודע היטב לזרימת המים החזקה במקום.

נהר הירדן ההררי מאופיין בסלעים ועומקים משתנים וכתוצאה מכך לזרימה חזקה הנראית היטב לעין בצילומים המשולבים בחוות הדעת ונשמעת היטב לאוזן, כך שכל בר-בי-רב יכול להבחין בה, ללא צורך בשילוט או באמצעי פיקוח אחר, כי כאמור מראה העיניים וקול הזרימה החזקה מבטאים יותר מכל את פראיות הטבע באותו מקום, יותר מכל שילוט או אמצעי אחר.

יש להבין שמקורות המים בטבע הפראי אינם ניתנים לתיחום ולנקיטה באמצעים למניעת הרחצה בהם או לבטיחות המתרחצים באמצעות שונים פיקוח למניעת הכניסה, גידור וכדו', כפי שמציע המומחה מטעם התביעה. קל מאד לייעץ לשלט ולהעמיד פקחים בכל נקודה בטבע הפראי, אלא שאני סבור שאמצעים אלה אינם ישימים ואו שמתאימים לאופי הפעילות בטבע הפראי, אם כתוצאה מכך של ניתן ליישם, וגם עקב אי התאמתם לאופי המקומות בטבע ושימורם. לכן ברור לכל שבמקומות אלה נדרשים המטיילים להתנהגות זהירה ואחראית כיאה להתנהגות בטבע הפראי.

אינני יכול לקבל ולו במעט את התצהירים השונים כולל חוות דעתו של המומחה מטעם התביעה שהמים היו שקטים ומטעים. הצילומים שאני מציג בחוות דעתי, ושצלמו על ידי ימים מועטים לפני החורף, תקופה שבה הזרימה מטבע הדברים הכי חלשה יחסית בכל עונות השנה, מצביעים על מציאות שונה מכפי שתוארה בחוות דעתו של המומחה מטעם התביעה וכן מהתצהירים. ראוי להדגיש שמקורות מים תמיד יהיו מסוכנים בגלל תכונות הגורם האנושי, וכן בגלל התנאים המייחדים את אתרי הטבע האלה כגון - זרימת מים חזקה, סלעים, עומקים משתנים, עכירות גבוהה, מים קרים וסבך שיחים, כך שגם אם יינקטו אמצעי זהירות ובטיחות, עדיין תהיה קיימת בהם סכנה ולא יהיה ניתן למנוע לחלוטין מקרי טביעה ותאונות אחרות. ראוי לדעת כי מספר הטביעות למוות בחופי הרחצה עומד על ממוצע של כ- 40 איש בשנה, בבריכות שחייה - שבהם קיימת השגחת מצילים ושילוט - ממוצע הטביעות עומד על כ- 4 איש בשנה, ובמקורות המים הטבעיים ממוצע הטביעות עומד על 2 בשנה. אני מצביע על נתונים אלה כדי להדגיש את העובדה שמספר הטביעות בטבע הפראי הוא נמוך יחסית וזאת בלא צורך בנקיטת אמצעי בטיחות מיוחדים, שאינם ניתנים ליישום בטבע הפראי, וכאשר מספר האנשים לא פוחת מהמספר הכללי המגיע לבריכות השחייה. דבר המלמד על כך שהתופעות בטבע הפראי כמו בירדן ההררי, בשונה מבריכות השחייה, נראות יותר לעיין והאנשים השקולים והסבירים מודעים לצורך בזהירות יתר בהתנהגות בטבע.

בסגנון חופשי

מקבוצת ד. לבקוביץ יעוץ והדרכה בע"מ

תכנון ופיקוח, ספרות מקצועית, יעוץ בטיחות ורישוי לאתרי רחצה
ביה"ס הארצי למקצועות המים הים והבריכה בשיתוף הקריה האקדמית אונו

לאור האמור לעיל וכאשר אני בוחן את התנהגות המנוחה ובני משפחתה בעת האירוע לא נותר לי אלא לייחס להתנהגות זו את הסיבה למקרה המצער של התאונה. המנוחה ואחותה נכנסו לנהר בעל זרימה חזקה במקום שלא נועד לרחצה או לכניסה מים ולכן לא הוסדר לכך. אני סבור שהמנוחה כקטינה ובטח הוריה הבוגרים, שהיו אחראים לשלומן וביטחונן כקטינות, היו מודעים לזרמים מראייה ומשמיעה והמסלעים הבולטים בנהר. כך שלא ברור מדוע התירו להן ההורים להיכנס למים עם זרימה חזקה הנראית לעין, בחוסר אחריות שהביאה, אני מניח, למות הטרגי.

אני מבקש לציין את העובדה שבעת מתן חוות הדעת לא היה בידי מידע מבוסס לגבי נתוני התפעול של התחנה ההידרואלקטרית המופעלת בנהר הירדן, כך שלעניין זה אוכל להתייחס רק לאחר קבלת המידע.

על כל פנים, אין אני סבור שלמשרד הביטחון יש אחריות סטטוטורית למטיילים באזור טבע פראי שבו אירע המקרה. זה. המטיילים מעצם שהותם באזור טבעי פראי עם זרימה כה חזקה היו אמורים להיות מודעים באופן סביר לסכנות ובמיוחד הבוגרים שבהם. אין ספק שעניין משרד הביטחון בגשר זה הוא בטחוני גרידא ואין כל קשר בין טיפולו בגשר זה מעת לעת לצורכי ביטחון, לבין מטיילים שנמצאים באזור טבע פראי ואמורים להיות מודעים לסכנות שנראים בבירור לעין ונשמעים היטב לאוזן. כך או כך אין אני רואה כל קשר בין תפקוד משרד הביטחון ואחריותו הסטטוטורית בשטח למקרה שאירע ותוצאותיו הטרגיות ואין אני חושב שלמשרד הביטחון כל עניין וקשר למקרה. כאמור ישנם גופים סטטוטוריים אחרים האחראים על האתרים בטבע, כפי שהוצגו בחוות הדעת.

חוות הדעת ניתנת לשם הגשתה כראייה לבית המשפט. הנני מצהיר בזאת כי ידוע לי היטב שלעניין הוראת החוק הפלילי בדבר עדות שקר בעדות בבית המשפט, דין חוות דעתי זו כשהיא חתומה על ידי כדין עדות בשבועה בבית משפט תחת אזהרה.

דוד לבקוביץ